

POKROK

PUBLISHING CO.

vydává

POKROK ZÁPADA

a místní vydání

v Crete pro Saline okres, Neb., ve
Schuyler a Clarkson pro Colfax okres,
Neb., ve Wilson, Kans. pro stát Kan-
sas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát
Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn.,
pro stát Minnesota a v Tyndall, S. D.,
pro státy South a North Dakota.

Předplatná:

Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu
\$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Zasílky peněžní dětet se pomocí po-
sílých poukázek (Money Orders), ex-
pressních poukázek (Express Money
Orders), bankovních poukázek (Bank
Draft), anebo v registrovaném dopise.
Oznamujeme-li své přestěhování, udej-
te starou i novou adresu.

Dopisy z kruhů členův ohotně
uveřejníme. Musí být slušné, psané
bežným jazykem osobně poštovním a
podepsány plným jménem, at jí má
být v redakci utajeno, anebo s dopl-
něm uveřejněno.

PĚTACTYŘICÁTÝ ROČNÍK.

Číslem tímto vstupuje Pokrok do svého pětactyřicátého ročníku. Kdybychom při této příležitosti chtěli vypsat historii tohoto prvního českého novinářského podniku na západě, pionýra mezi podobnými novinářskými podniky, byli bychom nuceni zablaždit do prvních počátků českého vstěhovalectví do Nebraska a států sousedních a sledovali bychom, že list tento těsně spjat byl s životem prvních českých osadníků na západě a vzrůstal a šířil se v poměru s přibýváním českého živlu západně za řekou Missouri. Byla by to historie neobčejně pestrá, vyprávění o dlouhých a těžkých zápasech za udržení českého tisku v krajině, která probouzela se teprve ku svému životu, a vypisování bolestných i radostných zkušeností, jak je doba přinesla.

Jak svrchu podotčeno, Pokrok těsně spjat byl s životem prvních českých osadníků Nebraska a států sousedních, kteří pustiny, kde rostla jenom divoká tráva, proměňovali v pozemský ráj. Pokrok byl prvním jejich rádcem, přítelem a povzbuzovatelem. Získal si přízeň českého živlu hned na počátku své existence a udržel si ji do dnešního dne. V posledních deseti letech, v kterých nové vydavatelské snažení se list co nejvíce zdokonalil, ztrojnásobil téměř počet svých přátel a dnes není takřka jediné české rodiny v Nebrasce a státech sousedních, kde Pokrok nebyl by vítaným pravidelným hostem.

Dokonalý úspěch našeho listu, s nímž můžeme úplně být spokojeni, je nejlepší svědecktvím, že volili jsme cestu správnou. List náš sloužil vždy v minulosti jenom zájmu českého lidu a jeho prospěch šel mu nade vše jiné. Sloužil lidu v dobách zléch, kdy nebylo takového blahobytu na venkově a ve městech jako je nyní, přinášel do dráček na přerých potůčku a povzbuzení, a sloužil mu i nyní, kdy na místě dráček vyrostly pohodlné residence, obklopené velkými rozlohami úrodných polí.

Z malého podniku, jenž těžce zápasil za svoji existenci, vyrostl podnik velký a moderní, jenž sloužil při přítomného vydavatelského jenom ku et. Ale nikdy by netužil, co námahy a energie to stálo, než závod vybudován byl na přítomný svůj pevný stav. — Kdo není zasvěcen v obtíž českého novinářství, nedovede si ani představit, jaké překážky a obtíže bylo nutno překonávat, než došlo k úspěchu.

Zakladatel Pokroku, zvěšený Edward Rosewater, jeden z nejlepších přátel prvních českých vstěhovalců, měl při založení listu na mysli jenom prospěch českého lidu. Povzbuzoval české vstěhovalce k usazování se na přerých Nebrasky, neboť tužil, že stát tento má před sebou velkou budoucnost. Mnoho zámožných dnes krajanů vděčí za svůj blahobyt jenom tomu, že nechali se přesvědčiti o velké budoucnosti tohoto velkého a úrodného státu. — Edward Rosewater o podnik, který založil, zajímal se až do svého skonu a radoval se z toho, že časopis nabývá stále větší půdy v českých západních osadách.

Když přítomné vydavatelstvo ujal se listu, nenaložil jej právě v stavu nejlepší. V tiskárně nebylo moderních strojů, nebyl do-

statek písma a nebylo tu ničeho, bez čeho moderní novinářský podnik nemůže se v přítomné době oběhávati. Časopis sázel se ručně a tisk jeho obstarávaly tiskárny jiné. Jaká stala se ale změna v několika následujících letech!

Dnes nalézá se časopis náš ve vlastní budově a jeho tiskárna řadití může se k nejlepším a nejmodernějším zařízením ve městě. — Tiskárna opatřena je moderními tiskařskými lisovými, dvěma sázecími stroji a celou řadou strojů jiných, tak že připravena je zhotoviti jakoukoliv tiskařskou práci. Vedle hlavního listu našeho vyrastlo několik odboček, které též se stále vzrůstající přízni. I hospodářský list náš, Česko-Americký Venkov, jenž pod řízením zkušeného odborníka p. J. Em. Kroupy řadití se může k nejpřednějším hospodářským listům českým vůbec, získává si stále nové a nové přátele a je vítaným hostem na většině českých farem na americkém západě.

Jako vždy v minulosti, tak i v budoucnosti snažití budeme se ze všech sil, abychom časopis náš nejen udrželi na přítomné jeho výši, ale zdokonalovali jej, tak aby vyhovoval svému poslání. Chceme, aby časopis byl týdněm přehledem všech důležitých událostí domácích i zahraničních a vedle toho přinášel dostatek článků poučných i zábavných. Chceme zlepšovati vkus našeho lidu a z toho důvodu vyhýbáme se otiskování věcí, které ku zlepšení vkusu nepřispívají. České ženy naleznou v "Ženském hlídě", schopné řízení paní Milostinou Burešovou, vždy hojnost pokynů a rad, jakož i článků poučných, nutných k přemýšlení. Tento oddíl je jejich hovornou, v které sdělovati mohou svoje zkušenosti životní, svoje radosti a steský. Náš oddíl dopisovatelství otevřen je každému a dopisy, které směřují k poučení ostatních, jsou nám vždy vítány.

Děkujeme upřímně všem svým přátelům a dopisovatelům, kteří přispívají k pestrosti a zajímavosti listu našeho, za přízeň v minulosti nám věnovanou a prosíme, aby v neztěněné míře zachovali nám ji i pro budoucnost. Žádáme všechny své příznivce, aby snažili se ve svém okolí získati nové přátele a členy našemu listu. Za každou takovou přátelskou službu budeme jim vděčni.

Do nového ročníku vcházíme s nadějí, že práce naše podporována bude všemi našimi dlouholetými i novými přáteli a že list náš jako v minulosti také v dobách budoucích bude vítaným hostem ve všech českých rodinách na západě.

Vydavatelstvo a redakce.

MASARYK PROMLUVIL.

Před několika dny došla Tiskové kanceláře Českého národního sdružení zpráva o krásné a důstojné slavnosti Husově, jež za hraničním politickým výbojem českým uspořádána byla v Ženevě ve Švýcarsku a při které promluvil prof. Denis a Tomáš G. Masaryk, jeden z nejlepších synů našeho národa. Tato manifestace byla velkým úspěchem pro českou věc. Shromáždění nadšeně akklamovalo výřevy prof. Ernesta Denise, který dovozoval z českých dějin nutnost samostatnosti české, a prof. T. G. Masaryka, který vylíčil návrat Čechů ku ideálu humanitativní, setřesením cizích vlivů a rozplameněním touhy po neovislosti. Národ český, dle slov Masarykových, prožívá nyní největší utrpení, ale zároveň i obrození. Hlavní národa rakouská i její odpor českého národa proti Rakousku navždy nesmířitelným.

Zpráva tato má větší význam než by se na první pohled zdálo. Je to první veřejné vystoupení prof. Tomáše G. Masaryka, který od počátku vzplanutí evropského konfliktu řídí akci za účelem osamostatnění Čech. Z poehopitelných důvodů nemohlo být dříve oznámeno, kdo je onim českým politikem, který v cizině oběťavě a neohroženě pracuje v zájmu splnění českých tužeb. To vedlo v mnohých případech pak k bezdůvodnému podezírání a vytýkání "tajnákářství". Větš došlo tak daleko, že jedna část našeho česko-amerického tisku — na stěstí část jenom nepatrná — podřídila věc všem nám známým a dalekosáhlé důležitosti osobnímu zájmu a počala z důvodů nám dnes dopoušd dosti nejasných kalitii

vody a kaziti práci tak slibně započatou.

Tato krčí práce ale nesetkala se s cílem. Nebylo jí docelno toho, co bylo touhou těchto lidí. — Nebyla otrněna důvěra v pracovníky, kteří nalézají se v popředí samostatňovací akce a nebyla odvrácena pozornost české Ameriky od této životní otázky českého národa. A doufejme, že nyní, kdy konečné mety těchto snah jsou jasnější, kdy stává se v popředí těchto snah lidé těšící se účtu českého národa, budou Tito lidé náležitě obdity. Zdravou odpovědí bylo by úsilovnější konání našich povinností k vlasti a našemu národu.

Dnes je již každému jasno, že v rámci říše rakouské není místa pro národ český. Jaká byla by budoucnost českého národa v případě vítězství teutonických společených s vypočítání na přestech. Jak dovede se mstiti rakouská vláda na odbojných národěch, toho máme důkazy v minulosti. Jakým způsobem mstita by se na národě českém nyní, kdy prohlásila jej za národ zrádce a živel nespolehlivý, můžeme si snadno představit.

Máme pevnou víru v sílu společené a doufáme pevně, že v tomto strašlivém zápasu vítězství na konec přikloní se na jejich stranu. Neříkejme, že vsadili jsme na špatnou kartu. Vždyt váika je teprve v počátcích. Centrální císařství ochabují ve svém odporu a spjenci sílí. Vedle toho postavili jsme se na stranu práva a spravedlnosti a je mimo pochybení, že mohli bychom státi jinde a hledati spásy na straně jiné.

Není jediného místa v historii posledních dob, které opravňovalo by nás k naději, že od vídeňské vlády můžeme očekávati spravedlnosti. Ti vůdce českých stran, kteří ještě do nedávna měli za to, že vláda rakouská zjasní na nás tvář a aspoň částečně napraví staré své hříchy, mají dnes ráhled zcela jiný. Poslední násilnosti vlády rakouské, zatýkání a zalařování nejlepších našich lidí, jsou ukázkou, co můžeme očekávati z Vídně v budoucnosti.

Nezoufejme nad přítomným stavem národa našeho ve vlasti. Je to stav bežný, ale přispěje k zocelení českých povah a k pevnějším rozhodnutím vzpráti se vládě, která tolik na národě našem se prohlašila. Již nyní vedle těchto smutných zpráv docházejí zprávy radostné, které naplniti mohou srdce naše novými nadějemi v lepší naše příšti. Vůdce českého národa odpráží vytvrle plniti příání Vídně a vyslovovati politování nad činy odvážných našich lidí, kteří v srdcích svých nepotlají nenávisť k vládě nám vždy nepřátelské a kteří odepřeli bojovati za její zájmy.

V očích rakouské vlády jsou to zrádce, neční příslušníci rakouské vlasti, ale v našich očích jsou hrdiny, průkopníky nové a lepší doby. Jejich činy považujem za jediný možný protest proti násilí po věky páchanému na národě našem. Tito čestí hoši, kteří odepřeli stříleti do Srbů a kteří vzdali se Rusům, jednali tak, jak jim poctivé české srdce velelo.

Těšme se, že Tito hoši po zakončení přítomné války vrátí se do svobodné vlasti. Nezářejme ani na okamžik naději, že práce našich neohrožených pracovníků, kteří své životy a existenci vydávají v nebezpečí, přinesou zádonci evoce. Nezářejme důvěru v sílu svého národa, v jeho odhodlání přinesti největší oběti pro největší statek lidstva — pro svobodu.

V těchto vážných chvílích veřejně vystoupení prof. Tomáše G. Masaryka má velký význam. Nejvážnější politik český, jehož váží si celý národ bez rozdílu stran, stává se v čelo osvobozovací akce. Může být ještě někdo, kdo odvažl se tvrditi, že jedná se o hříšku nezodpovědných lidí, může mít ještě někdo pochybnost o tom, že důležitá práce tato nalézá se v rukou povolaných a nanejšvíc seho-pných? Může ještě někdo, kdo upřímně český etí, odpráti podporu věci tak dobré, pro jejíž uskutečnění pracují lidé významu Masarykova?

Jakou odzvu dáme v české Americe na toto veřejné vystoupení Masarykovo? Jak dáme našim neohroženým pracovníkům v Evropě na jevo, že chceme pracovati a ni- ni ruku v ruce? Jak projevíme se v této vážné chvíli jedna myšlenka nás všechny pojí dohromady? —

Není možno jinak, než upřímným a obětavým podporováním akce pro českou samostatnost. — Všude necht se abrá, všude necht hledají se upřímná česká srdce, která jsou schopna obětí. Naši hlavní předkové obětovali pro nejdraší poklad člověka, pro svobodu, svoje statky a životy s ochotou, které nepřestaneme se obdivovati. Od nás nežádá se tak velkých obětí. Žádá se jenom hřivna, kterou snadno můžeme postrádati. Kdo mohl by jí odepřiti a jestli po té nazývati se Čechem? — Kdo může zavřítí svoje srdce i kapsu v této chvíli, kdy jedná se o bytí anebo nebytí celého národa? Kdo Čechem jsi upřímným, pomoz! Neodkládej a přispěj na oltář vlasti!

NĚMECKÁ ODPOVĚD.

Úsudky o německé odpovědi na druhou americkou notu se značně různí. Jedna část amerického tisku označuje ji jako urážející a druhá za projev, který nasvědčuje tomu, že německá vláda má v úmyslu dojíti v této sporné záležitosti k dohodě. Žádný z časopisů amerických ale nepopel, že znění noty německé je zcela jiné, než jak bylo očekáváno.

Bylo očekáváno, že německá vláda, která mezinárodnímu zákonu zasadila polček zničením Lusitanie a spolu s ní celé řady nevinných mužů, žen a dětí, bude hledati vhodný způsob, jak ommlvíla by svůj strašlivý čin. Bylo očekáváno, že projeví politování nad událostí, která ofřásla celým světem a nalezne nějakou ommlvu, at jakoliv nedostatečnou.

Ale německá císařská vláda nlehdá nových ommlv, nýbrž ve své odpovědi na americkou notu vyjadřuje překvapení, že Lusitanie tak rychle se potopila. Odpověď pak v celku není ničím jiným, než opakováním bývalého prohlášení, že s ohledem na to, že Anglie porušila mezinárodní právo, Německo je oprávněno provésti jakýkoliv zločin proti civilizaci. Lehká výmluva!

Německá císařská vláda nemá ani slova politování nad vraždou ve velkém, ačkoli jí postižena byla vláda přátelská. Vrhá znovu stará obvinění na Anglii a celá odpověď je vlastně pokryteckou žalobou na nepřátelskou zemi, která nechává ochutnávati Německu vlastní jeho mediciny. Německo pokrytecky mluví o "tisících německých matek a dětí, připravených o své žitvite." Tito žitvitele rodin v "obraně vlasti" vpadli zákeřnicky do sousedních států, zničili domovy pokojných občanů, z lidí, kteří s nimi nevyhledávali žádných sporů, učinili psance a vydědence a z pokojných měst sřieniny. O tom ovšem nota německá nepovídá. Tento plác nad "německými matkami a dět-kami" je nanejvýš pokryteckým a sotva bude mít takový účinek, jaký německá vláda očekává. Při tom pak Německo hraje si na dobrodince a chce poskytnouti Americe výhody, odpráje jednati o zákoně a právu a ignoruje smlouvy mezi Spojenými Státy a Pruskem.

Německá odpověď praví dále, že "císařská vláda není schopna připustiti, že američti občané mohou chrániti loť jenom svoji na ní přítomností." Vláda Spojených Států nie takového netvrdila. Trvala jenom na prohlášení, že Američané, kteří ubírají se za dovoleným obchodem a posláním, musí býti chráněni mezinárodním právem. Spojené Státy nechtějí chrániti anglické lodě, ale chtějí chrániti práva americká a zákony národů.

Německo je ochotno poskytnouti záruku bezpečnosti Američanům, cestujícím na neutrálních loděch. Nebude-li dostatek neutrálních lodí k vykonávání cest přes oceán, pak čtyři lodě národní vedoucí válku mohou použi-ti ochrany hvězd a pruhů. Kdyby Spojené Státy přijaly tyto nabídky, pak vzdaly by se otevření svých práv na moři, které přece nepodléhají žádné dohledce. Spojené Státy jistě nevzdají se těchto práv národností, která nemá jiné válečné lodě anebo křižníku na otevřených mořích a jež na moři bojuje jenom způsobem zákeřnickým.

Není pochybnosti, že nová americká nota, jež bude odpovědí na poslední německý dokument, bude trvati na přísnosti amerických práv způsobem důraznějším a bude důstojnou a ráznou odpovědí

na pokrytectvím oplývající projev německé císařské vlády.

VÁLKA A PŘÍ- STĚHOVALECTVÍ.

Spojené Státy bývaly nazývány "tavicím kelímek" národností. Od roku 1820, kdy poprvé shromážděny byly přesné číslice o přistěhovalectví do této země, do 30. června, 1915, přistěhovalo se z různých zemí světa do Spojených Států 32,387,424 lidí. V přítomné době nalézá se ve Spojených Státech kolem 100,000,000 obyvatel. Uvážíme-li, že počet porodů v rodinách přistěhovalců je mnohem větší nežli v rodinách rodičů v Americe narozených, můžeme směle říci, že polovina amerického obyvatelstva má v sobě krev přistěhovalců z různých zemí.

Válka má velký vliv na přistěhovalectví do této země. Ve fiskálním roce, končícím 30. červnem, 1915, přistěhovalo se do Spojených Států jenom 405,747 lidí, což je nejmenší počet od roku 1899, kdy jen 311,715 přistěhovalců přišlo do této země. Počet osob, jedoucích zpět do starých vlastí, byl ve fiskálním roce, končícím 30. červnem, 1915, celkem 362,642, tak že čistý zisk byl 43,103 osoby. V roce 1914 získaly Spoj. Státy 769,276 osob a v roce 1913 815,303 osoby. Počet osob odjíždějících v roce právě minulém tvořil 89.3 procenta osob přijíždících a je největší z kdykoliv zaznamenaných. Nasvědčuje o dnanosti přistěhovalců k jejich vlastem v přítomném těžkém jejich osudu.

V roce 1899 byl příjezd přistěhovalců malý následkem velké obchodní a průmyslové krize. Kdykoliv Spojené Státy prožívaly podobnou krizi, byl uznamenán pokles přistěhovalců. Po osm roků následujících bylo možno pozorovati velké zvýšení v přílivu zelené vlny přistěhovalců. Silný příval přistěhovalců trval až do roku 1907, kdy počet přistěhovalců byl čtyřikrát tak velký jako v roce 1899. Po té nastala panika a opět počet přistěhovalců poklesl. V roce 1908 a 1909 uznamenáno bylo velké poklesnutí zelené vlny a bylo průměrně 500,000 ročně. V letech 1913 a 1914 opět pozoruhodně zvýšil se počet přistěhovalců. V roce 1910 uznamenán byl nedostatek dělníků na obyčejnou práci v dolech a továrnách a mnozí mají za to, že tento nedostatek počítěn bude již na podzim tohoto roku anebo na jaře roku příštího.

BRYAN A WILSON.

William J. Bryan je skutečným mistrem v zakrývání skutečných svých plánů, ale přece zdá se býti jisto, že pokusí se svým živlem poraziti prezidenta Wilsona, rozhodne-li se tento ucházeti o presidentskou nominaci v roce 1916. — Takový náhled mají aspoň Wilsonovi přátelé. Bryan ovšem neprojeví pravou přetinu svého odporu a poukazovati bude na zásadu jednoduché presidentské lůty, která přijata byla do demokratické platformy na konvenci v Baltimore.

Bryan nepochybne, jako při poděkování se z úřadu sekretáře státu, bude snažiti se dokázati, že bojuje za zásadu a že tomuto boji podřizuje osobní přátelství. Mnozí měli za to, že Bryan chce získati sám demokratickou nominaci v příštím roce. Jeho političtí přátelé ale prohlašují, že takového úmyslu nemá a že dosud nemá na mysli muže, kterého by považoval za vhodného nástupce prezidenta Wilsona.

Prozatím pan Bryan pokusí se získati si uznání pro závlady o mezinárodním míru prostřednictvím arbitrace, o národní prohibici a ženském hlasovací právu. Dle náhledu Bryanova tyto tři zásady budou hráti důležitou roli v zápasu o úřad prezidenta v roce 1916.

V otázce národní prohibice a ženského hlasovacího práva prezident Wilson se značně s Bryanem rozcházi. Prezidentovy náhledy o jednoduché lůtě presidentské jsou také již jiné než bývalého sekretáře státu. V přípisu svém přítelům v kongresu v roce 1913 prezident Wilson vyslovil se proti této zásadě prohlásv, že věří, že je prezidentovou povinností jiti před lid a dáti mu příležitost, aby schválil anebo odsoudil jeho administraci. Vůlci demokratické strany pro-

hlášují, že na konvenci v Baltimore strana jejich prohlásila se jenom ve prospěch konstitučního dodatku o jednoduché lůtě presidentské, ale poněvadž takový dodatek není dosud v platnosti, prezident Wilson neprohléší se proti zásadám a závazkům své strany, když o presidentskou nominaci v roce 1916 bude se znovu ucházeti.

ITALSKÝ GENERALISSIMUS.

Události na jižním bojišti evropském obrátily pozornost na hraběte Luigi Cadorna, vrchního velitele italských armád. Cadorna, jako většina vojenských velitelů evropských, je již starším mužem. Je mu 65 let, ale dosud je pln energie. Je vojákem každým coulem a národ italský skládá v jeho schopnosti velkou důvěru.

Cadorna je roddákem z Piedmontu, kde vždy rodilo se více vojáků než snlků. Tato provincie měla největší podíl na sjednocení Italie. Jeho předkové byli vojáci. Jeho otec, Raffaele Cadorna, byl generálem a v roce 1870 vedl vojska, která dobyla Říma nad vojskem papežským a učinila konec světské moci papežově. Před tím bojoval také na Krymu. Carlo Cadorna, strýce Luigi Cadorna, byl ministrem vnitřních záležitostí v italském kabinetě.

Luigi určen byl hned v útlém věku pro vojenskou kariéru. Ve věku 10 let poslán byl do vojenské přípravné školy v Miláně a o pět roků později do vojenské akademie v Turíně. V osmnácti letech stal se druhým poručíkem. Stal se posluchačem dodatečných kursů a vynikal jako neobyčejně pilný student. V roce 1875 stal se kapitánem a přidělen byl k generálmu štábu. O osm roků později stal se majorem 62. pluku pěchoty. V důstojství tomto znamenitě se osvědčil a vzbudil pozornost vojenských kruhů jmenovitě zaváděním nových taktik a nových strategických koncepcí. Získal si rázem přízeň všech mladších důstojníků, kdežto důstojníci staré školy chovali se k jeho reformním snahám shovívavě a s očekáváním, osvědčil-li se.

V roce 1886 stal se Cadorna členem štábu pátého armádního sboru. V r. 1892 jmenován plukovníkem a stal se velitelem pluku bersagliérů, výkvetu italské armády. O šest roků později stal se brigádním generálem a v roce 1907 divísním generálem a v roce 1910 velitelem janovských sborů. Jako strateg a organizátor Cadorna ja obdivuhodným. Již v roce 1875 vydal knihu, v které obíral se plány obrany na italském pomezí. Práví se, že kniha tato byla vodítkem generálmému štábu při práci na plánech výboje a obrany v přítomné válce.

Cadorna největšího úspěchu do-cílil při manévrech v roce 1911, kdy dokázal, že jeho vojenské teorie jsou správné. Italský tisk vyslovil se o Cadornovi co nejpriznivěji, ale přece nebyl jmenován náčelníkem generálmého štábu. Cadorna zná každý pohorek na italsko-rakouském pomezí a mapy všech krajin nosí v hlavě. — Jeho znalost topografických podrobností často byla předmětem nejvyššího obdivu. Tato znalost bude mu velkou výhodou v přítomné kampani proti Rakousku. Generalissimus italských vojsk dáva přednost pomalému, ale jistému postupu před rychlým postupem. V přítomné kampani vede si neobyčejně opatrně a Rakousko bude nuceno vyslati proti němu svého nejlepšího vojenského genia, bude-li se chtíti setkati v jižní kampani s úspěchem.

Přítomná válka evropská není zápasem vojenských armád, nýbrž zápasem národností. To jmenovitě je možno pozorovati ve Francii. Německu a Rakousku, kdo všechno je polířeno vojenským operacím. Veškeré obyvatelstvo v těchto jmenovaných zemích bylo zaměstnáno při výrobě válečného materiálu anebo řemeslnickou prací u armád. I stačí k vojenské službě se neohdíjí muž, zapře-ne byl do chomoutu a jeho nucenými dopomáhati armádám svého národa k vítězství aspoň podružným pracemi. Anglie, která je při-tlačena od bojišt, a Rusko, které je příliš rozsáhlé než aby všeobecně bylo dotčeno válkou, jsou jedinými zeměmi, kde k podobným poměrům dopoušd neda-že.